«Οιδίπους επί Κολωνώ»

Της Κ. ΡΑΠΑΝΑΚΗ

Μία λιτή παράσταση, με επιστημονικό κύρος, ήθος, ευκρίνεια λόγου. Μία ανάγνωση η οποία σέβεται και δίνει σαφή προτεραιότητα στο κείμενο του Σοφοκλή

Το «Αμφι-θέατρο» κατέβηκε φέτος στην Επίδαυρο με το τελευταίο έργο του Σοφοκλή «Οιδίπους επί Κολωνώ» το οποίο διδάχτηκε -σύμφωνα με τα όσα αναφέρει η έρευνα- το 401 π.Χ. από τον ομώνυμο εγγονό του ποιητή. Ο Σοφοκλής έγραψε το συγκεκριμένο έργο σε πολύ μεγάλη ηλικία και πέθανε χωρίς να προλάβει να το διδάξει και να το δει.

Ο ποιητής ακολουθώντας την πολύπαθη μοίρα του ήρωα φέρνει τον Οιδίποδα με τη συνοδεία της Αντιγόνης στον ιερό ναό των Ευμενίδων, στο Κολωνό, να διαπράττει ιεροσυλία καταπατώντας το συγκεκριμένο χώρο. Ετσι αρχίζει το κείμενο για να εξελιχθεί σε ένα μακροσκελές έργο από το οποίο όμως δεν λείπουν οι γρήγορες εναλλαγές σκηνών, οι συγκρούσεις καθώς και οι ανατροπές στην πλοκή. Σχετικά με την πιθανή αιτία που έκανε τον Σοφοκλή, στα προχωρημένα γηρατειά του, ν' ασχοληθεί ξανά με τον Οιδίποδα ο Στ. Δρομάζος αναφέρει:

«Στα 407 π.Χ. επίσης ο Αγις που βρισκότανε στη Δεκέλεια έκανε μια επίθεση -με συμμάχους Βοιωτούς μάλιστα- ενάντια στον Ιππιο Κολωνό που αποκρούστηκε. Ο "φιλαθήναιος" Σοφοκλής ήταν από τον Κολωνό. Υπήρχε επίσης στην Αθήνα μια παλιά ξεχασμένη παράδοση, πως τάχα ο Οιδίπους πέθανε και τάφηκε στην Αθήνα. Ολα αυτά βεβαίως υπήρξαν αφορμές. Αλλά το ότι θα το βασάνιζε τον Σοφοκλή η ιδέα πως θα μπορούσε να χαθεί αδικαίωτος ο Οιδίπους Τύραννος, ο έξυπνος κι έντιμος αυτός άνδρας, ο ενάρετος αυτός "Αθηναίος" απ' τη Θήβα, ο σημαιοφόρος και εσταυρωμένος της ατομικής ύπαρξης, είναι βέβαιο. Στα δικά του χέρια ανάξια δυστύχησε. Η δικαίωση του Οιδίποδα Τυράννου είναι βέβαιο ότι απασχολούσε το γέρο πια Σοφοκλή. Κι αυτό φαίνεται καθαρά στον "Οιδίποδα επί Κολωνώ"».

Σύμφωνα με την πλοκή του έργου ο Οιδίποδας με την Αντιγόνη φτάνουν στον Κολωνό όπου εν αγνοία τους διαπράττουν ιεροσυλία πατώντας τον ιερό ναό των Ευμενίδων. Σε λίγο φτάνει και η Ισμήνη η οποία τους πληροφορεί ότι έρχεται ο Κρέοντας να πάρει τον Οιδίποδα πίσω στη Θήβα, διότι υπάρχει χρησμός ο οποίος λέει ότι για να νικήσει ο ένας από τους δύο γιους του Οιδίποδα -ο Ετεοκλής ή ο Πολυνείκης- που πολεμούν ο ένας ενάντια στον άλλο πρέπει να έχουν τον Οιδίποδα μαζί τους. Φυσικά εκείνος αρνείται, ο Κρέοντας αρπάζει την Αντιγόνη και την Ισμήνη. Επεμβαίνει ο Θησέας και τις παίρνει πίσω. Ο Πολυνείκης συναντιέται με τον πατέρα του, αλλά ο Οιδίποδας τον καταριέται.

Σύντομα τα σημάδια των κεραυνών του Δία υποδηλώνουν ότι ο καιρός για τη «μυστική ταφή» του Οιδίποδα έφτασε. Ηλθε η στιγμή ο Θησέας να μάθει από τον Οιδίποδα το μυστικό που θα προστατεύει την πόλη των Αθηνών. Οπως πληροφορεί ο Αγγελιαφόρος τους θεατές: «μ' αφού είχαμε κίνηση, / σε λίγην ώρα, στρέφοντας να δούμε, / πουθενά πια δεν βλέπομε τον άλλον / από τους δυο, μα μόνο το Θησέα, / που αντήλιο εμπρός στα μάτια του κρατούσε / το χέρι, σα να είχε φανεί μπροστά του / κανένα σκιάσμα τρομερό κι αβάσταχτο / να βλέπει·».

Στην παράσταση του «Αμφι-θεάτρου» είχαμε την πάρα πολύ καλή μετάφραση του κ. Κ. Χ. Μύρη όπου ο λόγος του Σοφοκλή ακούστηκε ευδιάκριτα. Η σκηνοθετική οπτική του κ. Σ.Α. Ευαγγελάτου είχε ως στόχο να δοθεί προτεραιότητα στο κείμενο του Σοφοκλή χωρίς αταίριαστες και εξεζητημένες λύσεις. Η σκηνοθετική γραμμή μας χάρισε μία ανάγνωση λιτή, προσεγμένη, με όλες τις διαστάσεις που μας προσφέρει η ποίηση του Σοφοκλή, μεσ' από τη σύνθεση μιας συγκροτημένης παράστασης.

Με συμβολικές αποχρώσεις το σκηνικό της κ. Αγνής Ντούτση υποδήλωσε με αφαιρετικό τρόπο τον τόπο του δράματος. Αλλά και τα κοστούμια της ακολούθησαν την ίδια απλή γραμμή έτσι ώστε να μην αποσπούν την προσοχή των θεατών από το λόγο του ποιητή. Ο κ. Χρήστος Καλαβρούζος, πιθοποιός με κύρος και εκρηκτικές, ερμηνευτικές δυνατότητες, υποδύθηκε τον Οιδίποδα με άρτια εκφορά του λόγου, προσεγμένη κίνηση και εξαίσια τεχνική. Η κ. Μ. Κεχαγιόγλου ερμήνευσε την Αντιγόνη με εσωτερική δύναμη και εκφραστικότητα. Ο κ. Κ. Αθανασόπουλος με μέτρο, σοβαρότητα και καθαρή άρθρωση σκιαγράφησε σαφέστατα τον Θησέα. Πολύ καλά έπαιξαν οι: κ. Δ. Παπανικολάου (Πολυνείκης) και κ. Σ. Μαβίδης (Αγγελιαφόρος),

Το «Αμφι-θέατρο» μας έδωσε ένα αναλυτικό μάθημα για τον τρόπο που πρέπει να παίζονται οι παραστάσεις αρχαίου δράματος.